

Силабус курсу

«Психолого-педагогічний супровід розвитку дитини»

Освітній ступінь – третій (освітньо-науковий)
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність: 012 Дошкільна освіта
Освітньо-наукова програма «Дошкільна освіта»
Кількість кредитів – 4
Рік підготовки – II, семестр – III

Мова викладання: українська

Керівник курсу

Кандидат психологічних наук, доцент Кізь Ольга Богданівна

Контактна інформація:

ел.пошта: olgakiz55@ukr.net

olgakiz.ternopil@tnpu.edu.ua

контактний номер: + 38 097 4747296

Опис дисципліни

Психологічна компетентність майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти (ЗДО) є умовою активізації їх інтелектуальних зусиль до нешаблонної творчої праці. Підвищення авторитету дошкільної освіти як першої ланки загальної системи освіти не є випадковим, позаяк саме вона задає старт подальшому успішному становленню особистості. Тому зростають вимоги до якості підготовки педагога ЗДО, готового розв'язувати нагальні проблеми програмно-методичного, психолого-педагогічного забезпечення дошкільної освіти задля визначення ефективних шляхів та методів оптимізації навчання і виховання дітей на етапі дошкільного дитинства.

Провідною ідеєю освітньої практики нашого часу обрано дитиноцентризм, який передбачає максимальне наближення навчання і виховання до потреб, інтересів, здібностей кожної дитини та створення сприятливих умов для повноцінного прояву та розвитку її особистісних якостей. Особливі вимоги ставляться до особистості педагога ЗДО та актуалізується питання його професійної підготовки, позаяк саме вихователь має володіти достатнім рівнем фахових компетенцій і забезпечувати психолого-педагогічний супровід розвитку дитини у ЗДО відповідно до її

індивідуальних особливостей та потреб.

Метою курсу є формування у здобувачів знань про психолого-педагогічний супровід як цілісний інтегративний феномен у контексті різних наукових концепцій; вироблення умінь виявляти сильні сторони особистості дитини, її внутрішні ресурси, які слугують джерелом позитивних особистісних перетворень під час здійснення психолого-педагогічного супроводу її розвитку у ЗДО; здатності обирати доцільні технології психолого-педагогічного супроводу дитини задля створення оптимальних умов для її психічного розвитку та особистісного становлення на етапі дошкільного дитинства.

Зміст вибіркової навчальної дисципліни «Психолого-педагогічний супровід розвитку дитини» розроблено на основі відповідних вимог щодо підготовки аспірантів до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта з урахуванням дев'ятого рівня національної рамки кваліфікацій: здатності особи розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Структура курсу

Години Лек./ сем.	Тема	Результати навчання	Завдання
	Змістовий модуль 1. Психолого-педагогічний супровід як інтегративна технологія педагогічної підтримки й психологічної допомоги дітям		
2/2	ТЕМА 1. Психолого-педагогічний супровід як інтегративна технологія педагогічної підтримки й психологічної допомоги дітям у ЗДО	Знання інтегративної парадигми як засадничого орієнтиру психолого-педагогічного супроводу. Розуміння концепцій, методології, методик психолого-педагогічного супроводу розвитку дітей. Знання діагностичного іструментарію задля вивчення індивідуально-психологічних особливостей розвитку дітей раннього та дошкільного віку. Здатність обирати доцільні технології психолого-педагогічного супроводу.	Питання, презентації, кейси
2/2		Знання основних закономірностей, передумов, джерел, рушійних сил психічного	Питання,

	ТЕМА 2. Закономірності і динаміка психічного розвитку і формування особистості дитини в онтогенезі	розвитку дитини та понять, що характеризують її онтогенез (дозрівання, розвиток, формування, становлення, навчання, виховання). Усвідомлення сутності вікової періодизації за підходами зарубіжних та вітчизняних учених. Уміння на основі критеріїв, показників визначати вікові періоди, стадії та фази психічного розвитку дитини.	кейси, презентації
2/2	ТЕМА 3. Психічний розвиток і формування особистості дитини в ранньому дитячому і дошкільному віці	Знання соціальної ситуації розвитку, провідних видів діяльності, психологічних новоутворень, сензитивних періодів та вікових криз раннього дитячого та дошкільного віків. Здатність здійснювати феноменологічну характеристику вікових періодів дошкільного дитинства. Уміння діагностувати мотиваційний, соціальний, інтелектуальний та емоційно-вольовий складники психологічної готовності дитини до шкільного навчання. Уміння використовувати технології психолого-педагогічного супроводу дитини на усіх етапі її перебування в ЗДО: від адаптаційного періоду - до переходу до шкільного навчання.	Питання, кейси, проекти, діагностичні й інструментарії
2/4	ТЕМА 4. Психолого-педагогічний супровід особистісного розвитку дитини.	Знання вікових особливостей формування особистості дитини, її Я-концепції, самооцінки, міжособистісних взаємин під впливом соціалізуючих чинників. Знання специфіки психосексуального та гендерного розвитку на етапі дошкільного дитинства. Здатність виявляти особливості мотиваційно-ціннісної, емоційно-потребової сфер та особистісних якостей дитини. Уміння обирати доцільні технології психолого-педагогічного супроводу задля	Питання, проекти, презентації,

		створення оптимальних умов для особистісного становлення та розвитку Я-концепції дитини в ЗДО.	
	Змістовий модуль 2. Технології психолого-педагогічного супроводу розвитку дитини раннього дитячого та дошкільного віку		
2/4	ТЕМА 5. Технології психолого-педагогічного супроводу розвитку дитини в ігровій діяльності	Знання теоретико-методичних засад психолого-педагогічного супроводу ігрової діяльності дітей раннього та дошкільного віку. Здатність до проєктування, організації і керівництва ігровою діяльністю дітей та формування у них досвіду самостійної творчої діяльності із достатнім ступенем активності та свободи. Уміння доцільного використання технологій психолого-педагогічного супроводу, які б забезпечували розвивально-виховне ігрове середовище у ЗДО і сприяли психічному та особистісному розвитку дитини.	Питання, Проєкти, гендерно-освітні технології
2/4	ТЕМА 6. Технології психолого-педагогічного супроводу розвитку творчості дитини	Знання основних положень, концепцій, понять психології творчості; методологічних, психологічних та педагогічних аспектів проблеми розвитку творчої особистості дитини. Усвідомлення психологічного змісту навчання і виховання в контексті їх впливу на розвиток творчості у дитини дошкільного віку. Уміння виявлення та діагностики якостей творчої індивідуальності дітей дошкільного віку; організації розвивального середовища ЗДО задля створення оптимальних умов активізації творчих здібностей дитини.	Питання, завдання, робота в малих групах
2/2	ТЕМА 7. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей із родин учасників АТО/ООС та ВПО у ЗДО	Знання психологічних особливостей дітей із родин учасників АТО/ООС та ВПО та чинників соціального середовища, що спричинили набуття ними специфічного життєвого досвіду. Уміння обирати доцільні технології	Питання, проєкти, презентації

		психолого-педагогічного супроводу дітей з родин учасників АТО/ООС та ВПО (технології моніторингу психічного стану дітей; врахування індивідуальних особливостей розвитку; активізації психологічних захистів і особистісного потенціалу; здоров'язбережувальні та корекційно-розвивальні; актуалізації здібностей; організації підтримуючої міжособистісної комунікації; виховні).	
2/4	ТЕМА 8. Технології психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами (ООП) у ЗДО.	Знання психологічних особливостей дітей з ООП за характером та глибиною наявних порушень розвитку. Знання повноважень членів команди супроводу дитини з ООП, основні аспекти діяльності вихователя, асистента вихователя в інклюзивній групі ЗДО, спеціалістів (практичних психологів, дефектологів, логопедів, соціальних педагогів) та батьків/опікунів дитини. Уміння забезпечувати ефективне співробітництво педагогів, батьків/опікунів та різних фахівців у реалізації індивідуальної програми розвитку, соціального, педагогічного і психологічного супроводу дитини з ООП. Уміти обитати доцільні технології створення інклюзивно-розвивального простору ЗДО.	Питання, проекти, аналіз кейсів, презентації

Літературні джерела

1. Бех І. Д. Особистість у контексті орієнтирів розвивального виховання. Інноватика у вихованні. 2015. Випуск 1. С. 7–13.
2. Виховання гуманних почуттів у дітей / С. Ладивір та ін. ; за наук. ред. Т. Піроженко, С. Ладивір, Ю.Манилюк. Т.: Мандрівець, 2010. 164 с.

3. Гуманістичні орієнтири в методології психологічної науки: монографія / Г. О. Балл та ін.; за ред. Г. О. Балла. К.: Вид-во «Педагогічна думка», 2007. 98 с.

4. Дерман-Спаркс Л. Антидискримінаційні методи виховання дітей дошкільного віку. К.: Веселка, 2002. 262 с.

5. Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції / за заг. ред. проф. О. Кікінежді. Тернопіль : Стереарт, 2014. 884 с.

6. Дука Т.М. Збереження та зміцнення психічного здоров'я дітей дошкільного віку засобами інноваційних технологій. Вісник наукової лабораторії «Дошкільна освіта: історія, перспективи розвитку в ХХІ столітті»: за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. / [гол. ред. проф. Л. В. Іщенко]. Умань: АЛМІ, 2017. Вип. IV. С. 15–19.

7. Інноваційні технології в дошкільній освіті: Збірник наукових статей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Переяслав-Хмельницький, 28–29 березня 2019 р. / за заг. ред. Л. О. Калмикової, Н. В. Гавриш. Переяслав-Хмельницький. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». 2019. 180 с. URL:

<http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/10211/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%281%29.pdf>

8. Іщенко Л. В. Формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку: Навчальний посібник / Л. В. Іщенко. – Умань: ФОП Жовтий, 2015. 162 с.

9. Кікінежді О. М., Говорун Т. В., Шульга І. М. Гендерне виховання дошкільнят : навчально-методичний посібник. 2-ге вид., допов., перероб. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан. 2015. 192 с.

10. Кононко О.Л. Виховуємо соціально компетентного дошкільника: навч.-метод. посіб. до Базової прогр. розв. дитини дошк. віку «Я у Світі». К.: Світич, 2009. 208 с.

11. Кошель А. П. Використання здоров'язбережувальних технологій у дошкільному закладі. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. 2016. № 135. С. 41–45.

12. Крутій К. Концептуальні засади психолого-педагогічного супроводу: принципи і техніки. Гуманізація навчально-виховного процесу : збірник наукових праць. Спецвипуск 4 / За заг. ред. проф. В.І. Сипченка. Слов'янськ : СДПУ, 2010. Ч.1. 266 с. С. 185-196.

13. Крутій К. Л. Шляхи запровадження європейської технології «Стіни, які говорять» у практику роботи закладів дошкільної освіти України». «Молодий вчений» № 5.2 (69.2). травень, 2019 р. С. 158 – 161.

14. Крутій К. Освітній простір дошкільного навчального закладу: монографія : у 2 ч. Ч. 1. Київ : Освіта, 2009. 302 с.

15. Компанець Н. М., Луценко І.В. Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного ДНЗ. К., 2018. 66 с.
16. Кузьменко В. Розвиток індивідуальності дитини 3-7 років: монографія / В. Кузьменко. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. 354 с.
17. Ладивір С. Супровід розвитку дитини на засадах гуманного підходу / С. Ладивір // Практичний психолог: дитячий садок. – 2013. – № 8. – С. 17–22
18. Марко М. М. Сутність навчально-ігрових технологій. Професійна освіта: проблеми і перспективи. 2016. Вип.11. С.58–64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Profos_2016_11_13
19. Мельник Н. І. Професійна підготовка дошкільних педагогів у країнах Західної Європи: теорія і практика. Монографія. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. 392 с.
20. Олійник М. І., Журат Ю. В., Фесун Г. С. Розвиток та діагностика пізнавальних процесів дошкільника: навчально-методичний посібник. Чернівці: Родовід, 2019. 176 с.
21. Олійник М.І. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти в країнах Східної Європи: Монографія. Чернівці: Видавничий дім «РОДОВІД», 2015. 408 с.
22. Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ: навчально-методичний посібник / Компанець Н.М., Луценко І.В., Коваль Л.В. К.: Видавнича група «Атопол», 2018. 100 с.
23. Павелків Р. В. Розвиток моральної свідомості та самосвідомості у дитячому віці : монографія. Рівне : Волин. обереги, 2004. 248 с.
24. Підготовка майбутніх фахівців початкової та дошкільної освіти: стратегії реформування : колективна монографія / за ред. В. М. Чайки, О. І. Янкович. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2019. 232 с.
25. Піроженко Т.О., Ладивір С.О., Карасьова К.В. та ін. Дитина у сучасному соціопросторі : навчальний посібник : за ред. Т.О. Піроженко. К. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 272 с.
26. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта : начальний посібник. Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.
27. Психолого-педагогічний супровід виховання і розвитку дітей дошкільного віку з родин учасників АТО і внутрішньо переміщених осіб: концепція, методика, технології : навчально-методичний посібник / І. О. Луценко, А. М. Богуш, Л. О. Калмикова, В. У. Кузьменко, С. І. Поворознюк, О. Д. Рейпольська ; за наук. редакцією І. О. Луценко. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 213 с.
28. Психолого-педагогічний супровід формування особистості дошкільника : колективна монографія / Т. Кочубей та ін.; за заг. ред. В. Кузя. Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. 212 с.
29. Рекреаційна психологія дитинства: теорія і практика. Кол. монографія / За заг. ред. С.М.Симоненко. К.: Центр учбової літератури, 2019. 320 с.

30. Тейлор Гатто Дж. Прихована програма обов'язкової шкільної освіти. Отуплення / пер. з англ. О. Літвіняк. Львів : Літопис, 2016. 100 с.

31. Троянова Т. В. Спадкоємність у процесі соціалізації дітей з особливими потребами дошкільного віку і початкової ланки освіти. Педагогічні науки : збірник наукових праць / редкол.: Є. С. Барбіна, В. Л. Федяєва, В. В. Кузьменко та ін. Херсон, 2007. Вип. 45. С. 408–411.

32. Удич З.І. Основи інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник. Тернопіль : КІЦ «ПРИНТ-ОФІС», 2015. 378 с.

33. Чепіль М. М., Дудник Н. З. Педагогічні технології : навч. посібн. К. : Академвидав, 2012. 224 с.

34. Шульга Л. Ігрова технологія як засіб розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях з малювання. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2015. № 11 (42). С. 25–27.

35. Янкович О. І., Кузьма І. І. Освітні технології у початковій школі. Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2020. 290 с.

Електронні ресурси

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). Нова редакція. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovo%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf.

2. Бурсова С., Карапузова І. Психологічний супровід дітей в період адаптації до дошкільного навчального закладу. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/10473/1/%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%81%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%20%D0%B4%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%B9.pdf>

3. Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1952020-33789>.

4. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи / упоряд. Гриневич Л., Елькін О., Калашнікова С., та ін.; за заг. ред. Грищенка М. Б. м., 2016. - 40 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

5. Методичні рекомендації до Базового компоненту дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) 2021 рік. URL: <file:///C:/Users/Internal/Downloads/6050be86b4f68482865820.pdf>

6. Інструктивно-методичні рекомендації “Про організовану і самостійну діяльність дітей у дошкільному навчальному закладі”. URL: <http://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/9091/>

7. Про затвердження Порядку комплектування інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах: Постанова Кабінету Міністрів України

06.02.2015 № 104/52. чинний, редакція від 06.02.2015. URL: <http://goo.gl/bnGXQT>.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1. Усне опитування, обговорення кейсів, виготовлення презентацій	30
Змістовий модуль 2. Усне опитування, обговорення кейсів, виконання вправ, практичні завдання	40
ІНДЗ	10
ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ	20

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно.
B	85-89	добре.
C	75-84	добре.
D	65-74	задов.
E	60-64	задов.
FX	35-59	не задовільно з можливістю повторного складання

F	1-34	не задов. з обов'язковим повторним вивченням курсу
----------	-------------	---

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Електронне навчання в системі MOODLE.